

НОВИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКОМУ МУЗЕЄВІ І БІБЛІОТЕЦІ В СТЕМФОРДІ: Кераміка Юрія Кульчицького

Керамічне виробництво на Україні було одним із високо розвинутих ремесел, початки якого сягали Трипільської культури доби неоліту, і продовжувало свій розвиток до наших днів. Керамічні вироби, в першу чергу, мали утилітарне призначення і використовувались для переховування їжі й рідин та для їхнього приготування. Помимо впровадження модерного, не керамічного посуду, особливо по містах, використання керамічних виробів українським сільським населенням у побуті збереглося аж до ранніх років 20-го століття. По селах існували народні гончарі,

деякі із надзвичайними мистецькими здібностями, які виробляли і постачали необхідні гончарські вироби населенню. Хоча основна функція керамічних виробів була ужиткова, проте їхній декоративний аспект був не менш важливим як для творця, так і для споживача. Орнамента на гончарських виробах деяких гончарів була такою мистецько особливою, що стала відомою поза межами їхніх ізолюваних територій, набрала широкої популярності по містах і міське населення купувало її для оздоблення своїх домівок.

Традиційне українське народне

мистецтво включно із керамікою мало значний вплив на творчість професійних мистців. Більшість відомих зі світовою славою українських мистців визнають вплив народного мистецтва на їхній творчий дух. Почавши від першої половини 20-го століття до сьогоднішніх днів деякі професійні мистці зацікавились керамічним творами і так почався розвиток професійного керамічного мистецтва. Один із таких мистців був Юрій Кульчицький, чий керамічні вироби наш Музей недавно одержав в дарунок.

Юрій Кульчицький (1912-1993), народився в селі Підбужжі, що недалеко міста Дрогобича. Закінчивши середню школу в Самборі, він поступив на мистецьку студію до Краківської Академії Мистецтв (1933-1938). У ці роки в Краківській Академії була група українських студентів, які згодом стали відомими мистцями. Вони зорганізували свій мистецький клуб, до якого належав Кульчицький. Ще будучи студентом, Кульчицького цікавила графіка, особливо дереворіз, і він присвятив свої мистецькі здібності цьому виду творчості. Він брав участь у кількох групових експозиціях в Кракові, Львові та Самборі, де були виставлені його графічні твори.

Під час Другої світової війни він давав лекції і рисунків у кількох школах у районі Самбора. Під кінець війни він опинився в Австрії, де активно включився до об'єднання українських мистців емігрантів в одну спілку, щоб брати участь в Міжнародній Мистецькій виставці в таких містах як Бреґенз, Фельдкірх, Зальцбург, Баден-Баден та інших. Його графічні твори на цих виставках одержали позитивну критику. У 1948 році Кульчицький переїжджає до Парижа.

Перебуваючи в Парижі, він почав цікавитися керамікою. Керамічна техніка його так захопила, що він присвятив увесь час для опанування усіх аспектів цього виду мистецтва – фактури, кольорів, випікання тощо. Виробництво кераміки вимагає особливої майстерні та печі. Кульчицькому вдалося зорганізувати таку майстерню разом з мисткинею Іванною Нижник-Винників (1912-1993) у містечку Мужен, що на півдні Франції.

Іванна була відомою і талановитою мисткинею. Вона студіювала мистецтво в Мистецькій школі Олекси Новаківського. Перед війною її мистецькі праці виставлялись у Львові та одержали високі критичні оцінки. Під час війни, щоб уникнути большевицької окупації, Іванна імігрує до Парижа. Більшість її творів Львівського періоду, котрі переховувались в Національній Музею, були безпощадно знищені радянськими властями.

У своїй мистецькій студії в Мужен Юрій та Іванна виробляли керамічні твори. Іванна в більшості виробляла керамічні фігурки на зразок української народної іграшки - тільки були вони більш вишуканого та витонченого мистецького зображення. Керамічні твори Юрія більше призначені для ужитковості – це свічники, вази, церковний посуд для свяченої води, кахлі та керамічний столовий посуд. У свою кераміку він впроваджує модерну форму. Орнаментальні мотиви, якими Юрій прикрашає свої вироби, хоча і нагадують народні мотиви, проте не є їхньою копією, вони мають свій своєрідний декоративний стиль та композицію. Він застосовує інший тип рисунка і кольорів в порівнянні з народними. У нього особлива стилізація риб, птахів, квітів. Кольори у нього теплі та приглушені.

Керамічні твори Юрія та Іванни виставлялись у багатьох експозиціях в Парижі та інших більших містах Франції і здобули широку популярність у французькому суспільстві. Їхні твори знаходяться в приватних збірках, в українській церкві в Парижі, в галереї Ніни Феденко в Парижі, в бюро Наукового Товариства Шевченка в Сарселі та інших.

Керамічний посуд Юрія Кульчицького подарували нашому Музеєві д-р Михайло і Роксоляна Яримовичі. Моя сестра Роксоляна, її чоловік Михайло та двоє дітей жили в Парижі з 1970-го по 1973-го роки. Д-р Яримович був директором АҒАРД – дослідницької групи НАТО, яка була локалізована в Парижі. І звичайно, де б не були

українці, вони завжди шукають своїх земляків. Одним із близьких друзів Яримовичів був Аристид Вірста, український громадський діяч в Парижі. Він і познайомив Яримовичів із іншими українцями, які жили у Франції. В літку у Франції всі їдуть на південь - на відпочинок. Так зробили і Яримовичі. Саме там, на півдні Франції, вони і познайомились з Юрієм Кульчицьким та Іванною Нижник-Винників, які жили в Мужені, у бувшій хаті Володимира Винниченка, знаний як Закуток. Там вони мали свою керамічну студію. У Закутку Яримовичі відкрили чисельні зразки керамічних творів Кульчицького і закупили у нього повний набір столового посуду. Цей посуд уживали на особливо святковій оказії, так як Свят Вечір тощо. Останнім часом вирішили подарувати цю колекцію нашому Музеєві, щоб відвідувачі могли познайомитися та насолоджуватись мистецькими керамічними творами одного із багатьох талановитих українських мистців.

